

Uppdatering av veterinär specialistutbildning i Sverige

De sedan länge efterfrågade revideringarna och uppdateringarna av utbildningsplanerna inom de svenska specialistutbildningarna är äntligen på gång - Susanna Sternberg Lewerin redogör här för vad som sker just nu.

Författare: Susanna Sternberg Lewerin

Svensk specialistutbildning innefattar fem olika specialistområden: hund och katt, nötkreatur, gris, häst samt veterinär folkhälsa/livsmedelshygien. För hund och katt finns två nivåer i den svenska utbildningen, där steg 1 är ett mer generellt program och en förutsättning för att man ska kunna gå vidare till steg 2.

Steg 2 genomförs inom något av ämnesområdena bildiagnostik, dermatologi, internmedicin, kardiologi, kirurgi, neurologi, odontologi, oftalmologi eller reproduktion. Denna utbildning är tänkt att ge en klinisk specialist som ska kunna hantera remissfall samt handleda aspiranter. I Sverige administreras specialistutbildningen av Sveriges veterinärförbund (SVF) som håller reda på att alla formella och praktiska delar av utbildningen fungerar. Utbildningsprogrammet styrs av Jordbruksverkets föreskrift och examinationskommittéerna (ESK) utses av Jordbruksverket på förslag av SVF (genom Veterinärmedicinska rådet VMR) och SVF tillhandahåller administrativt stöd för dessas arbete. De som går programmet betalar en inträdesavgift samt avgift för granskning av examensarbete, fallrapporter samt examination.

Revideringsbehovet

Dagens specialistföreskrift är föråldrad och en revidering skulle ha gjorts 2012. Då valde Jordbruksverket istället att prioritera att få klart övriga delar av föreskriften C23 för att inte försena den

processen, med påföljd att revideringen av kapitlet om specialistutbildning avstannade och vårt arbete med revidering av alla studieplaner lades på hyllan. Sedan dess har VMR kämpat för att få till en revidering av föreskriften. Eftersom man har tagit bort allt i den gamla C23 utom texten om specialistutbildningen så finns inte möjlighet till dispens från någon detalj. Detta gör situationen ohållbar vad gäller vissa program som inte kan anta några aspiranter alls. Även de program som fungerar behöver revideras och administrationen förenklas för att undvika onödigt frustration i väntan på detaljbeslut innan man kan gå vidare i sin utbildning.

Att SVF har arbetat hårt i flera år för att få till en revidering av föreskriften har gett resultat. VMR och ESK-grupperna har under våren arbetat med inspel och förslag till den nya föreskriftstexten. Vår förhoppning är att ett för oss acceptabelt förslag kommer skickas på remiss under hösten. Vi för en kontinuerlig dialog med Jordbruksverket och arbetar för fullt med att uppdatera revideringen av utbildningsplanerna så att dessa kan vara klara när den nya föreskriften träder ikraft.

Nationell vs europeisk specialistutbildning

I Europa finns ett flertal så kallade colleges som organiserar residencyprogram, som efter godkänd genomgång och examination leder till europeisk diplomate-titel. EBVS (European Board of Veterinary Specialisation) är

paraplyorganisationen för de europeiska specialistcollegena. De driver frågor som är gemensamma för dessa, främst kvalitetssäkring. Varje college som är medlem i EBVS måste skicka in sitt utbildningsprogram för kvalitetsgranskning och godkännande och sedan får dess diplomates kalla sig för EBVS Specialist. För att bli europeisk specialist/diplomate krävs att man blir antagen till ett av dessa college efter minst ett års arbetslivserfarenhet inom relevant specialområde varefter man ska följa ett residencyprogram enligt fastlagd utbildningsplan.

Flertalet europeiska länder har dessutom nationella specialistutbildningsprogram som leder till en specialistexamen på en nivå någonstans mellan grundutbildningsexamen och den europeiska specialistexamen. Flera av dessa är kvalitetscertifierade enligt VetCee (som arbetar med kvalitetssäkring av veterinära efterutbildningar och drivs av FVE tillsammans med bland andra EBVS och EAEVE). De svenska specialistutbildningarna liknar övriga nationella program i det att nivån ligger mellan grundutbildning och diplomate-nivå. Fokus är ofta mer kliniskt/praktiskt och anpassat till behov och förhållanden i Sverige. Detta rör såväl lagstiftning som generella etiska bedömningar hos myndigheter, veterinärer och allmänhet. Etiska bedömningar kan röra frågor om avlivning och funktionalitet hos djuret relaterat till ett gott liv, medan lagstiftningsfrågor kan handla om veterinärt

ansvar inom djurskydd, smittskydd och antibiotikaanvändning.

Diplomate-utbildningarna är internationellt meriterande. De är ofta djurslagsövergripande och har större akademiskt fokus och kan i många fall bara genomföras på riktigt stora djursjukhus, universitet och forskningsinstitut. Möjligheterna i Sverige är därmed begränsade. Steg 2 är en merit för antagning till de få residency-platser som erbjuds i Sverige, annars har

svenska veterinärer svårt att stå sig i konkurrensen.

Framtiden

VMR fortsätter att arbeta med dessa frågor. En utbildning till svensk specialist ska gå att genomföra i Sverige och kombineras med familjeliv. Det senare är viktigt ur hållbarhetsperspektiv och för att specialistutbildningarna verkligen ska bidra till en generellt god kvalitet inom svensk veterinärmedicin.

Det är därför angeläget att svensk specialistutbildning kan drivas framgent och att specialisttiteln också är en officiell kvalitetsstämpel, något som bland annat förutsätter tydligt och oberoende huvudmannskap, väl utarbetade utbildningsplaner och en oberoende examination. Utöver de nationella specialistprogrammen är det angeläget att det finns residency-platser och goda möjligheter att genomgå diplomate-utbildning i Sverige. •

MINNESRUNA

Till minne av Folke Persson

NÄR VI SOM hade antagits till utbildningen vid Kungl. Veterinärhögskolan i Stockholm samlades hösten 1947 visade det sig att 30 procent av oss kom från Skåne och att vi givetvis kom från lantbruk eller närstående agrara miljöer. Folke Persson var inget undantag. Han var djupt rotad i Hässleholmstraktens Norra Sandby. Där hade hans släkt i generationer brukat jorden och ägnat sig åt god djurskötsel. Folke kom med andra ord från en miljö präglad av jord, djur och inte minst målmedvetet arbete.

FOLKE BLEV TIDIGT en samlade kraft i studentkåren, senare också i yrkeslivet bland annat som ordförande i Sveriges Yngre Veterinärers förening och ledamot i styrelsen för Sveriges Veterinärförbund. Under något år var han också kansliveterinär i förbundet.

Hans helhetsbild av yrket fördjupades.

Sitt stora engagemang visade han då han under någon tid ägnade sig nästan helt åt en insamling för att skaffa medel till inredningen av ett nytt kårhus för studenterna vid högskolan i Stockholm. Det blev många pengar till stolar, bord och annan inredning.

FOLKE FICK SIN legitimation 1955. Han fortsatte sin utbildning inte bara vid Högskolan i Stockholm utan också vid Djursjukhuset i Helsingborg. Han blev veterinärmedicin doktor 1961 efter en avhandling om njursjukdomar hos hund. Efter en tid vid högskolan fortsatte han med utveckling av veterinära arbetsformer, då vid djurkliniken vid Strömsholm som under hans ledning blev ett djursjukhus. Hans kunskap och förmåga förde också ut honom i världen. 1968–1971 hjälpte han FAO att modernisera veterinärutbildningen i Bogota, Colombia. Efter ytterligare några år i Strömsholm trappade han ner och köpte ett hus på Gotland där han och hustrun Sonja med stor framgång startade en liten djurklinik. Han ville pröva hur det gick att utöva veterinärpraxis i det mindre formatet.

1986 PENSIONERADE han sig och flyttade åter till fastlandet; nu tillbaka till Skåne. Efter några år i Mölle blev det Höganäs. Någon djurpraktik blev

det inte men väl rådgivning till många kollegor. 2011 blev han jubeldoktor – veterinärutbildningen hade då flyttats till lantbrukshögskolan vid Ultuna. Folke hade säkert gamla ”Stutis” i Stockholm i tankarna när han då tänkte över sitt liv.

HAN FICK NU mer tid för sitt stora konstintresse. Många både korta och långa resor liksom fördjupande kunskapsutveckling präglade hans och hans hustru Sonjas vardag.

Nu är båda borta. En veterinär profil har lämnat oss – en god vän och kamrat sedan studieåren finns inte längre. Hans noggrannhet, idériakedom och energi var omvitnade egenskaper liksom hans kunnighet som veterinär och människa.

VI ÄR MÅNGA som saknar honom, bland dem Per-Olof Niléhn och Sigge Brunkvall •

Avlidna och saknade kollegor

Claes Lindström
avliden 2019-07-10

Eva Sandefeldt
avliden 2019-07-24

